

не могли да заплатятъ дълга на кредиторитѣ си, ставали тѣхни робе. Освободенитѣ робе, ако би били неблагодарни отъ освободителитѣ си, и въ случай на нужда не имъ помагали, за наказание могли да бждатъ продадени пакъ за робе и стойността имъ се вржчала на патронитѣ имъ ⁷².

§ 23

Освобождение отъ робство.

Дѣлението лицата на робе и свободни у българитѣ, както и у другитѣ арийски народи, нѣмало религиозенъ характеръ, и робството не било религиозенъ институтъ, отъ Бога създаденъ, но се считало за людски институтъ; и затова освобождението отъ робство, както и прѣминаването отъ едно съсловие въ друго, не прѣдставлявало голѣма мжнотия и непрѣодолимо прѣпятствие. Особено пкъ това важало за словѣнитѣ, които, както свидѣтельствува Маврикий, не задържали плѣнницитѣ си за дълго и неопрѣдѣлено врѣме въ робство и изобщо съ тѣхъ постѣпвали много хуманно. Робето могли да бждатъ освободени по много начини, отъ които найважни сж слѣднитѣ три: — *освобождение отъ собственика* (manumissio), — *завръщане въ отечеството* (jus postlimini) и — *възъ основа на закона* (ipso jure).

Освобождение отъ собственика. Притежателитѣ могли да се разполагатъ съ робето по усмотрението си, защото тѣ били тѣхна собственост или, както се казва въ обширната редакция на Законъ соудный людьмъ: „свое бо есть имѣніе“. Тѣ имали право, да ги продадатъ на другиго или да ги освободятъ отъ робство. Не е извѣстно, да ли при освобождението на робето въ

⁷² Epit. legum. Tit. XXXIII, § μέ.